

KÚRIA

Bfv.II.247/2014/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év május hó 14. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A robbanóanyag felhasználására szolgáló készülékkel visszaélés büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Miskolci Járásbíróság 30.B.88/2013/6. számú, illetőleg a Miskolci Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.1072/2013/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Miskolci Járásbíróság a 2013. december 12. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 30.B.88/2013/6. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki robbanóanyag felhasználására szolgáló készülékkel visszaélés büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 263. § (1) bekezdés] és lőszerral visszaélés büntetében [korábbi Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pont].

Ezért a terheltet - halmazati büntetésül - 1 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

A védelmi fellebbezés alapján másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 2013. december 10. napján tárgyaláson meghozott és

kihirdetett 2.Bf.1072/2013/8. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet:

- a terhelt cselekményeit a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: hatályos Btk.) 324. § (1) bekezdés a) pontja és a hatályos Btk. 325. § (2) bekezdés a) pontja szerint minősítette,
 - elrendelte egy korábban végrehajtásában felfüggesztettként kiszabott szabadságvesztés végrehajtását,
 - megállapította, hogy a terhelt a szabadságvesztés- büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra,
 - elkobozta a kézigránát-testet,
- egyebekben pedig helybenhagyta az első fokú ítéletet.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege: A fegyvertartási engedéllyel nem rendelkező terhelt körülbelül 2002-ben talált egy darab lőszernek minősülő magyar gyártmányú gépkarabély töltényt, két darab lőszer alkatrésznek minősülő, ebből egy darab spanyol gyártmányú hadipuska töltényt és egy darab román gyártmányú pisztoly/géppisztoly töltényt, valamint egy darab szovjet gyártmányú, robbanóanyagot tartalmazó kézigránát-testet. A terhelt ezeket a tárgyakat az apja által is lakott lakás általa lakott szobájának polcos szekrényén tárolta, ahol azt 2012. június 15-én - az apja bejelentésére - a rendőrség házkutatás során észlelte és lefoglalta.

A másodfokú bíróság a tényállást megalapozottnak, s így a felülbírálathoz irányadónak, a bűnösségre vont következtetést pedig törvényesnek találta.

A másodfokú bíróság elvetette a terhelt és védő álláspontját.

Érvelése szerint a terhelt - a nyomozati vallomása alapján megállapíthatóan - értett a lőszerekhez, meg tudta nevezni azok fajtáját, kaliberét és arról is nyilatkozott, hogy azok szerinte élesek voltak. Ezért elvetette, hogy a terhelt a lőszerek tekintetében tévedésben volt.

A védelem szerint a kézigránát-test vonatkozásában hiányzott a cselekmény társadalomra veszélyessége. Ezt a másodfokú bíróság azzal vetette el, hogy a terhelt - ugyancsak a nyomozati vallomása alapján - tudta, hogy a talált tárgy kézigránát-test, és azt is tudta, hogy annak melyik része hiányzott.

A másodfokú bíróság a felrótt cselekmények minősítését az elsőfokú elbírálás idejét nézve törvényesnek találta, de a 2013. július 1. napjától hatályos Btk. 2. §-ának (2) bekezdése keretében vizsgálódva arra jutott, hogy az enyhébb elbírálást biztosít, mert a feltételes szabadságra bocsáthatóságot a szabadságvesztés-büntetés immár nem háromnegyed, hanem kétharmad részének

kiállításához köti.

A másodfokú bíróság a felrótt cselekményeket a hatályos Btk. szerint átminősítette. Ezt meghaladóan rendelkezett a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, a szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről és az elkobzásról.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontját megjelölve a bűnösségének megállapítása miatt, a cselekmények társadalomra veszélyessége hiányának megállapítása és felmentés, másodlagosan - a Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának megjelölése nélkül - megrovás alkalmazása érdekében.

Az indítvány indokai szerint:

- a cselekmény törvényi tényállásszerűsége melletti esetleges atipikus, konkrét esetekben hiányozhat az adott cselekmény társadalomra veszélyessége, amiben a jogirodalom és az ítélkezési gyakorlat (BH 1993.595., BH 1994.471.) egységes,
- így van ez a jelen esetben is, figyelemmel a terhelt találáskori életkorára, a diszkrét tárolásra, a kézigránát-test gyújtószerkezet nélkül veszélytelenségére, és arra is, hogy a terheltnek egyéb illegális cselekmény elkövetésére nem volt szándéka (BH 1996.347., BH 2002.339.),
- mivel a társadalomra veszélyesség a bűncselekmény egyik fogalmi eleme [hatályos Btk. 4. § (1)-(2) bekezdés], hiányában bűncselekményről nem lehet szó, ezért a terheltet fel kell menteni,
- másodlagosan megrovás (hatályos Btk. 64. §) alkalmazása indokolt, azon az alapon, hogy a cselekmény „már nem, vagy csupán csekély fokban veszélyes a társadalomra”.

A Legfőbb Ügyészség a BF.338/2014/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben nem alaposnak, részben törvényben kizártnak látta.

Az alaptalanság körében kifejtette, hogy az általános cselekménytípusokat megítélő jogalkotó a törvényi tényállások meghatározása során állást foglal abban a kérdésben, hogy az adott cselekmények veszélyesek a társadalomra. A konkrét cselekmények megítélése a jogalkalmazó feladata, és valóban előfordulhat, hogy a tényállásszerű cselekmény társadalomra veszélyessége konkrét esetben hiányzik.

A Legfőbb Ügyészség kiemelte, hogy a felülvizsgálati indítványban közelebbről hivatkozott mindkét jogeset tényállása többletelemeket tartalmazott: az elkövetők katonák voltak, és az elkövetési tárgyakat olyan objektumokban tárolták, ahol egyébként jogszerűen is tartanak lőfegyvereket.

Ezzel szemben a jelen ügyben ilyen többletelemelek nem voltak, a terhelt olyan helyen tárolta az elkövetési tárgyakat, hogy azokat „különösebb nehézség nélkül bárki, így az adott lakásban (akár illegálisan) tartózkodik, megszerezhetette volna”. A hatóságok – engedély és tudomás hiányában – nem voltak ellenőrzési helyzetben. A terhelt pedig „bármikor dönthetett volna úgy, hogy az adott tárgyakat... testi épséget (a lőszer tekintetében akár az emberi életet) veszélyeztető módon fel is használja”.

A Legfőbb Ügyészség törvényben kizártnak azért látta a megrovás másodlagos alkalmazására irányuló indítványt, mert a bíróságok a büntetőjog más szabályát sem sértették meg, amikor a büntetést mérlegeléssel és törvényes mértékben kiszabták.

III.

1. A Kúria a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben bírálta el a felülvizsgálati indítványt.

2. A Kúria nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, melynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból is köteles.

3. A felülvizsgálati indítvány nem alapos, egyebekben törvényben kizárt.

3.1. A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog megsértése miatt került sor.

A másodfokú bíróság által alkalmazott hatályos büntető törvény szabályozásában a bűncselekmény fogalmi elemei konjunktívak, azaz együttesen kell fennállaniuk, és ezek közé tartozik a továbbiak (mint bűnösség: szándékosság vagy gondatlanság; cselekmény: tevékenység vagy mulasztás; büntetendőség: büntetni rendeltség) mellett a társadalomra veszélyesség is – ami nem más, mint az, hogy a cselekmény mások személyét vagy jogait, illetve ország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteteti [hatályos Btk. 4. § (1)-(2) bekezdés].

A bűncselekmény fogalma elvileg lehetne alaki (formális) jellegű is, ámde a hatályos legális fogalom érdemi (materiális), és pedig a társadalomra veszélyesség beemelésével.

A társadalomra veszélyesség fogalmi szerepe kettős. Egyrészt köti a törvényalkotót, másrészt köti a jogalkalmazót, végső soron a bíróságot is. A törvényalkotó az *in abstracto* (elvontságában) társadalomra veszélyesnek tekintett cselekménytípust sorolja be a büntető törvényen belül valamely különös részi törvényi

tényállásba, s teszi ezáltal az elkövetését büntetendővé. A törvényi tényállásban megjelölt cselekménytípus tehát törvényi vélelemként (praesumptio iuris) társadalomra veszélyesnek tekintendő - mindaddig, amíg azt esetleges normakontroll keretében az Alkotmánybíróság nem iktatja ki a jogrendből. Tehát ez a törvényi vélelem megdönthető, ámbar kizárólagosan alkotmányos vizsgálat útján, az erre egyedül felruházott Alkotmánybíróság által.

A cselekménytípusra vélelmezett (és meg nem döntött) társadalomra veszélyesség értelemszerűen irányadó, azonban nem érvényesül automatikusan a büntetőjog alkalmazásában. Ugyanis a jogalkalmazó, végső soron a bíróság jogkörébe tartozik annak a vizsgálata, hogy az elkövetőnek felrótt egyedi cselekmény in concreto (konkréttságában) is hordoz-e társadalomra veszélyességet. A jogalkalmazó, végső soron a bíróság a törvény adta kompetencia-megosztásban részére juttatott szerepe folytán megállapíthatja, hogy a felrótt cselekmény társadalomra veszélyessége hiányzik.

Az ítélkezési gyakorlat tapasztalata, hogy a törvényi cselekménytípusra kalkulált társadalomra veszélyesség általában megjelenik a felrótt cselekményben is, ami áttételesen abban jelenik meg, hogy a jogalkalmazó, végső soron a bíróság a törvényi tényállásba illeszkedő cselekmény elbírálása során vizsgálja, de ha nem hiányzik, általában nem is szól a társadalomra veszélyesség kérdéséről.

A törvényi cselekménytípus és a felrótt cselekmény - a felülvizsgálati indítványban és a Legfőbb Ügyészség átiratában egyaránt említett - atipikus viszonya akkor állhat elő, ha a felrótt cselekmény bizonyos sajátos körülmények tekintetében eltér a minden lehetséges sajátos körülményt átfogni értelemszerűen nem képes törvényi cselekménytípusban kalkuláltakétól.

Az atipikus viszony észlelése esetén a jogalkalmazónak, végső soron a bíróságnak nemcsak lehetősége, hanem egyenesen törvényi kötelezettsége gátat vetni a büntetőeljárásnak, mert ha a cselekmény nem bűncselekmény, az a büntetőeljárás akadályát képezi, amikor is büntetőeljárást nem lehet indítani, a már megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, vagy felmentő ítéletet kell hozni [Be. 6. § (3) bekezdés a) pont 1. fordulat].

A Kúria határozott álláspontja szerint a terhelt felrótt cselekményei nem nélkülözik a társadalomra veszélyességet.

A Kúria - az előbbieken felvázoltaknak megfelelően, és egyetértve a Legfőbb Ügyészség véleményével - abból indult ki, hogy a terheltnek felrótt cselekményben megjelenő társadalomra veszélyesség semmiben sem mutat olyan egyedi körülményeket, amelyek folytán

megállapítható volna az, hogy törvényi tényállásszerűsége ellenére ne volna egyezőség a törvényi cselekménytípus mögött állóként kalkulált társadalomra veszélyességgel.

Az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt bűnösségét azért állapították meg, mert a terhelt engedély nélkül szerzett meg, majd tartott a lakásán egy darab gépkarabély-lőszert és egy darab robbanóanyagot tartalmazó kézigránát-testet.

Ennek megfelelően a terhelt cselekménye lőszerral visszaélés büntette [hatályos Btk. 325. § (2) bekezdés a) pont: nem kézilőfegyverhez, vadászlőfegyverhez vagy sportlőfegyverhez, hanem „más lőfegyverhez”, nevezetesen gépkarabélyhoz tartozó lőszer megszerzése] és - helyes megnevezéssel - robbanóanyaggal visszaélés büntette [hatályos Btk. 324. § (1) bekezdés a) pont: robbanóanyag felhasználására szolgáló készülék megszerzése].

Mindkét bűncselekmény a közbiztonság elleni bűncselekmények (hatályos Btk. XXX. Fejezet) közé soroltan büntetendő.

A hatályos büntető törvény törvényjavaslatának XXXI. Fejezetéhez fűzött miniszteri indokolás szerint közbiztonságon - vagy ha úgy tetszik a köz biztonságán - fogalmilag a belső rendet, a közrend, valamint az élet- és vagyonbiztonság megvalósulását értjük, és az idesorolt bűncselekmények közös jellemzője, hogy sértik vagy veszélyeztetik a közbiztonságot, mint közösségi érdekeket. Körülmírásában a közbiztonság alapvetően egy állapot, méghozzá egy olyan közállapot, amelyben az egyes személyek és közösségek élete, működése és javai a jogellenes támadásoktól nincsenek veszélyeztetve, vagyis az embereknek nem kell bántódásra, veszélyekre számítaniuk.

A büntető törvény - vitán felül - azért rendeli büntetni (például) a lőszerral és robbanóanyaggal visszaélést, mert ezek birtoklása személyek és közösségek testi épségének, vagy egyenesen életének veszélyeztetettségét jelenti.

A Kúria messzemenőig osztja a Legfőbb Ügyészség érvelését, mivel a felülvizsgálati indítványban hivatkozott mindkét jogeset (BH 1996.347., BH 2002.339.) tényállása valóban többletelemeket, olyan sajátosságokat tartalmaz, miszerint katonák az engedély nélkül megszerzett elkövetési tárgyakat katonai objektumokban tárolták, ahová a belépés, a benntartózkodás és a kilépés a kívülállók számára nem engedett, vagy legalábbis biztonsági feltételekhez kötött, ahol jogszerűen és fokozott biztonsági körülmények között is tartanak lőfegyvereket, ekként a mások általi hozzáférésük gyakorlatilag kizárt.

Egyetért azzal is, hogy a jelen ügybeli elkövetés azon sajátossága, hogy a terhelt az elkövetési tárgyakat a lakásán a szekrény polcára kitéve és az egyébként erre jogosult hatóság ellenőrzési lehetőségének kizárásával tárolva más személy számára megteremtette

a megszerzés nemkívánatos esélyét, mi több azzal a további ki nem zárható veszéllyel is járt, hogy a terhelt a jogellenes birtoklásán túl bármikor jogellenes, és pedig más vagy mások testi épsége, vagy egyenesen élete elleni felhasználásról döntsön.

Ilyen körülmények között a társadalomra veszélyesség hiányáról szó sem lehet. E körben a felülvizsgálati indítvány alapos nem lehet.

3.2. A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, 2. fordulata alapján pedig a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A Kúria a bűncselekmények minősítését már törvényesnek találta, mindössze az egyik megnevezése pontatlan, így az 1. fordulat elesik.

A 2. fordulat kapcsán önmagában a büntetés törvényességének kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető anyagi jog valamely mérlegelést nem túró rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239.).

A terheltnek felrót mindkét bűncselekmény két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A bűnhalmazat [hatályos Btk. 6. § (1) bekezdés] miatt kiszabható halmazati büntetés [hatályos Btk. 81. § (1)-(3) bekezdés] a büntetési tétel felső határának a felével emelkedésével tizenkét évig terjedt. Ehhez képest az enyhítéssel [hatályos Btk. 82. § (1) és (2) bekezdés c) pont] kiszabott egy év tartamú szabadságvesztés mind a nemében, mind a mértékében törvényes, egyebekben pedig a büntetés kiszabása kifejezetten bírói mérlegelés alá tartozik [hatályos Btk. 80. § (1) bekezdés], azaz törvényi parancsot sértő büntetésről ugyancsak nem lehet szó. Ehhez képest törvényben kizárt, hogy felülvizsgálat alá essék a jelen ügyben kiszabott büntetés.

A Kúria utal rá, hogy a törvényben kizártság önmagában az indítvány elutasításához vezetett volna [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat], érdemi elbírálásra az egyéb okra hivatkozás miatt kerülhetett sor.

Mindezek alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek

fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. május 14.

*Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*tisztviselő
Bné*